

A sas meg a sasfiók

Nem tudunk róla többet, mint egy átutazó vendégről — ezt Krúdy írja Petőfiről a húszas évek elején, miközben fáradhatatlanul rója az emlékezet útjait, hogy a maga varázslatos módján tovább szöje a legendát a költő életéről és haláláról. Egy évtizeddel később Illyés

Gyula teszi közzé költői nyomozásának eredményét. Ő nem regényes történetet, éber álmot látta velünk, hanem elevenné, tapinthatóvá teszi a csodát, aki Petőfi volt. És mégis azt

Lukács Sándor

kell mondanunk ma is — amikor költők, tudósok elemzése újabb és újabb adatokkal bontják és újratereztik a Petőfi-legendáriumot: nincs költő, akinek életéről és haláláról többet és kevesebbet tudnánk, mint Petőfiéről.

Az idei március 15-e előestéjén a televízió vállalkozott arra, hogy reflektorfénybe állítsa Petőfi életének homályba vesző részleteit. Szabó Lőrinc írása nyomán láthatóvá tette a nép költőjét, amint a döntő ütközetre és a hősi halálra készülődik, félvad hegyi pásztorok között, akik még a nevét sem ismerik. És Krúdy szemével láttatja velünk a nagy apának tragikus sorsú, szánandó árnyát, Petőfi Zoltánt, a korhely, kallódó vándorszínészt, aki öngyilkos módra él, és értelmetlenül, magárahagyottan pusztul el huszonegy évesen tüdővészben.

Értjük, hogy Krúdyt megragadta a „sasfiók” szárnyszegett figurája, romantikus vergődése, és finom analízissel, gyöngéd kézzel megrajzolta Zoltánka kallódó életét, aki „felleghajtó köpenyegében mint egy fantom futamodott végig a Józsefvároson...”, és pártfogásába ajánlotta magát minden bormérőnek, akinek a kocsmájában... Petőfi Sándorról beszélgettek...” Értjük, hogy Krúdy bujdosó királyfit, az ország áróját látta benne.

De nem értjük egészen a tévé választását, amikor *A sas meg a sasfiók* címmel, éppen március 15-én, a forradalom hajnalának évfordulóján egy szorongó, balsejtel-

mekkel teli Petőfit, és a nép költőjének pusztuló, hanyatló utóéletét járja el balsorsú Ista és árulóvá lett szerelme, Júlia alakjának romantikusan ördögi felelevenítésével. Nem is az a baj, hogy Petőfi özvegye nem a „Juliskák Juliskája”, ahogyan Krúdy betegségében, különösképp magányában is láttatja élete végén. Az a baj, hogy a tévé Júliája gonosz, szívtelen, léha anya szerepében, mintha Jókai valamelyik regényéből tévedt volna a képernyőre, nem pedig Petőfi életéből és költeményeiből lépett volna elénk.

Hiába, hogy Osztoivits Levente — különösen a *Zoltánkában* — értő kézzel és dramaturgiaiailag kifogástalanul elevenítette meg a két történetet. Nem segített Hajdúfy Miklós gondos, kimunkált rendezése sem. Egyedül talán Lukács Sándor erőteljes, belső izzással áthevített kitűnő alakítása tudta olykor élettél telíteni a legendák árnyalakjait. De az, ami az eredeti művek varázsát és igazát adta, mint látvány mégsem tudott meggyőzni bennünket. A két epizód csüggesztőleg hatott ránk, ahelyett hogy tragikumával felemelt vagy megrázott volna.

Talán mert *A sas meg a sasfiók* sem felröppenni nem tudott a költészet magasságába, sem el nem ringatta éberségünket a mesék álmvilágával, sem a valósághoz láncolni nem volt képes minket a történelem kegyetlen igazságai-val.

MÁGORI ERZSÉBET